

***Cryptosporidium parvum* - zoonotisk sjukdomsalstrare som orsakar kalvdiarré**

- Ett urdjur som hör till kockiderna.
- Hos nötboskap: *C. parvum*, *C. bovis*, *C. ryanae* ja *C. andersoni*.
- Av dessa orsakar *C. parvum* diarré hos kalvar, killingar och lamm.
- Kryptosporiderna är mycket hårdiga mot yttre förhållanden och flera desinfektionsmedel.
- Oocystorna kan överleva flera månader i en fuktig och sval omgivning.

SJUKDOMEN HOS KALVAR

- Riklig diarré som minskar självmant hos 1-3 veckor gamla kalvar, även symptomfria djur kan utsöndra oocystor.
- En sjuk kalv utsöndrar mycket stora mängder oocystor under en period på allt från några dagar till en dryg vecka.
- Oocystorna smittar direkt när de utsöndrats.
- Infektionsdosen är liten, cirka 10 oocystor räcker till för att orsaka sjukdom.
- Infekteras via omgivningen genast efter födseln.
- Andra samtidiga infektioner, såsom rotavirus, kan förvärra sjukdomsbilden.

BEHANDLING HOS KALVAR

- Går i allmänhet över av sig själv.
- Se till att kalvarna får tillräckligt med vätska.
- Inget effektivt läkemedel finns.
- Halofuginonlaktat minskar utsöndringen av oocystor, men de utsöndras i stället senare. Doseringen är viktig på grund av ämnets toxicitet.
- Kontakta veterinären omedelbart. Fler anvisningar finns på ETT rf:s webbplats.
- Oftast kan situationen fås under kontroll med hjälp av hygienåtgärder.

FÖREBYGGANDE AV SJUKDOMEN

- Tillräcklig tillgång på råmjölk stöder motståndskraften.
- Isolera sjuka kalvar i en ren, torr omgivning. Håll inte djur i olika åldrar i samma kätte.
- Rengör kalvkättarna grundligt på mekanisk väg för att avlägsna synlig smuts och tvätta med hett vatten.
- Oocystorna tål inte torka speciellt väl.
- Det är mycket viktigt att torka konstruktionerna ordentligt efter tvätt och använda tillräckligt med torrströ i kättarna.

SJUKDOMEN HOS MÄNNISKAN

- I Finland förekommer årligen infektioner som smittat från kalvar.
- Man kan också smittas av dricks- och badvatten eller grönsaker som förorenats av avföring.
- Kraftig, vattning diarré, ibland i kombination med kräkningar, illamående och magont. Hos personer med immunbrist kan sjukdomen till och med vara livshotande.
- Symptomen uppträder normalt en vecka efter att en person smittats och de kan fortsätta i flera veckor.
- I paketen för avföringsundersökning hos människor ingår ingen kryptosporid-undersökning. Kom ihåg att nämna kontakter med kalvar för läkaren!

VIKTIGT ATT TVÄTTA HÄNDERNA MED TVÅL

- På en gård där det förekommer kalvdiarré ska boskapsskötarna vara särskilt noga med hygien (låg infektionsdos).
- Att tvätta händerna omsorgsfullt med tvål är ett effektivt sätt att förhindra att oocystor hamnar i munnen.
- Endast användning av desinfektionsmedel räcker inte.
- Handhygien är viktig i synnerhet på husdjursgårdar som tar emot besökare.

KRYPTOSPORIDUNDERSÖKNING HOS IDISSLARE

- Kryptosporidundersökning har alltid ingått i Livsmedelsverkets paket för diarréundersökning (<5 veckor gamla kalvar, lamm och killingar). Kryptosporiderna identifieras ur ett koncentrerat avföringsprov med hjälp av en modifierad Ziehl-Neelsen-färgning.
- Arten bestäms med molekylbiologiska metoder utifrån alla positiva prov.

Mer information:

Tiina Autio, Jari Karhukorpi, Mauno Mäkelä, Taru Meri, Sami Savolainen ja Ruska Rimhanen-Finne.
Kotoperäinen kryptosporidioosi - alidiagnosoitu tauti. Duodecim. 2012;128(18):1887-90.

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority